

רשימות חוברת קיח

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת לך לך, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — המשך ה"יומן" ד"כ' מרחשון, ש"ק וירא" תרצ"ג*, שבו מסופר ע"ד הרז"א (שנסתלק י"א מרחשון תרס"ט), וע"ד ה"לקוטי תורה לג' פרשיות" (שסיומו בפ' לך לך).

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים"

עש"ק פ' לך לך, ה'תשנ"ח
ברוקלין, נ.י.

(* תחלתו — יצא לאור בעזה"י לקראת ש"ק פ' וירא.

לרז"א היתה מינקת. אבל את אדנ"ע ינקה אמו הרבנית רבקה תי'.
רז"א נולד יט' תמוז.

רמ"מ נ"י שאל את מהרשנ"ע — בילדותו — : איפוא השי"ת?
ויענהו: מלא כה"א כבודו. האט ער עס אנגענומען.

פעם שחקו רז"א ואדנ"ע ויגש אדנ"ע וישאל את רז"א — השאלה
היתה ואס ער האט געקנאקט 3 ניסלאך בש"ק. ויאמר לו רז"א תקון
שיאמר לכו נרננה בסדור. בכלל יתפלל בסדור ולא בע"פ, וגם ברכה יברך
בסדור. ותשאלהו אמו מפני מה אינו עושה כל זה, ויענה: לא יועיל. אינו
רבי. ער האָט קיין קרעכץ נִיט געטאן. עס העלפט נִיט דִי עצה, עס העלפט
דער קרעכץ. — כ"ז הי' לפני מעשה הקודמת (שאמר אתה לא תהי' רבי
וכו'. מ"מ). (אדנ"ע בן 75. כנראה מהמשך השיחה. מ"מ). אדנ"ע בכה
על שקרה לו עם האגוזים הנ"ל.

הקדמת ה"לקו"ת על ג' פרשיות" להבין ענין נפה"א, הוא מאמר
דא"ח שאמר אדה"ז לפני הצ"צ, וחזרו הצ"צ לפני אדה"ז, ויאמר אדה"ז:
נו, הטעמה? ויעש הצ"צ הנחה והג"ה הוסיף וכדרך ההגהות מוקף (או
על הגליון או למטה. א"י. הכותב). אדה"ז הגיה ההנחה ויצוהו להכניס
ההגהות בתוך המאמר.

הלקו"ת הנ"ל עצמו הוא ס' בראשית ב' של הצ"צ, שהוא דרושי
תו"א עם הגהות הצ"צ. הי' דרושי תו"א מג' פרשיות בראשית נח לך
של תו"א שאמרם מהרשנ"ע בשנות תרל"ח — מ"א, בהרחב הבאור
ובהוספות משלו, וחפצו הי', כפי שהבינו מדבריו, שידפיסום ויקראום
לקו"ת של ג' פרשיות.

בהודעו מזה בקאפוסט באו בתחבולות ובעת ההדפסה שלחו אברך
מתחפש כאלו חפצו לסייע ולעזור בהדפסה — נסעו להדפיס ר' משולם
רייך (חתן רב"ש נ"ע) ור' רפאל מרדכי ש"ס נכד הר"ר חיים אברהם נ"ע
וחתן הרר"ה נ"ע מפאָרין. והתרשלו מאד בזה — והוא גנב העתקות
הכת"י של דרושי מהרשנ"ע הנ"ל והחליפם בהגהות הצ"צ על דרושי
תו"א מפרשיות אלו.

אח"כ בא אברך לליובאָויטש וגנב הביכלאָך גוף כתי"ק מהרשנ"ע
דרושי הנ"ל והביאם לקאפוסט, ולא נשאר כי אם אחדים (מהם: "חייב
אדם לברך מאה ברכות" שהוא — הרחב והוספות ובאור — שייך על

רשימות חוברת קיח

דרוש להבין ענין הברכות) שהיו נכרכים עם דרושים אחרים משנת תרל"ח. אלא שהנשארים הם מה"ק. ומהרשנ"ע עבר עליהם עוד פעם. ומשנה אחרונה נכרכו בביכעל לבדו כל דרושי התו"א ג' פרשיות כמו שאמרם מהרשנ"ע עם הוספות שלו (ולא בתור הגהות לבד). בשנת תרס"א קנה כק"ש ביכלעך כתי"ק הצ"צ מישראל-איצי"ע (רודנער? מ"מ). ויאמר לו כי ימכור לו ביכעל מהרשנ"ע הנ"ל (לקו"ת ג' פרשיות) ויתן לו בעדו ש' רו"כ. אח"כ אמר תק' רו"כ. אלף רו"כ. הלה הזדעזע. ויאמר: מה תועלת בזה? מ'האט זיי געברענט.

אח"כ טענו והרעישו — מקאפוסט — שייחסו הגהות הצ"צ למהרשנ"ע.

וכמו שעשה הצ"צ הגהות להלקו"ת, כן עשה גם לדרושי תו"א. אלא אלו אינם מעובדים כ"כ ע"י הצ"צ, כשל הלקו"ת. ויש על כל ס' בראשית וגם שמות. וזהו שנדפס — על ג' פרשיות הנ"ל — בשם לקו"ת.

דרוש "להבין ענין נפה"א" נבחר להקדמה, עפ"י הצעת אדנ"ע.

א. עוד סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: לרז"א (אחיו הגדול של אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) — היתה מינקת. אבל את אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — ינקה (הניקה) אמו הרבנית רבקה תי'. רז"א נולד יט' תמוז'.

ב. רמ"מ נ"י (אחיו הקטן של אדמו"ר מהורש"ב נ"ע)² שאל את אביו אדמו"ר מהר"ש נ"ע — בילדותו — : איפוא השי"ת? ויענהו: "מלא כל הארץ כבודו"³. האט' ער עס אנגענומען.

ג. פעם⁴ שיחקו רז"א ואדנ"ע (ברבי וחסיד), ויגש אדנ"ע וישאל את רז"א ע"ד ענין של תיקון.

— השאלה היתה איך לתקן ואס' ער האט געקנאקט 3 ניסלאך בש"ק⁵. —

ויאמר לו רז"א תיקון — שיאמר "לכו נרננה" בסדור. וכן בכלל יתפלל בסדור ולא בעל-פה, וגם ברכה יברך בסדור.

ותשאלהו אמו (הרבנית רבקה) מפני מה אינו עושה כל זה, ויענה אדנ"ע: התיקון שנתן — לא יועיל, כי אינו רבי, והראי' — ער⁶ האט קיין קרעכץ ניט געטאן. (והוסיף לבאר בנוגע ל"תיקון" שנותן "רבי":) עס העלפט ניט די עצה, עס העלפט דער קרעכץ. — כל זה הי' לפני המעשה הקודמת (שאמר אדנ"ע לרז"א

(1) ראה גם ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש — בעריכת רבינו — ע' 22 (ובהנסמן בהערות המו"ל דהוצאת תשנ"ז ס"ע 97).

(2) ראה אודותו — ספר התולדות שם (ובהנסמן שם ע' 98).

(3) ישעי' ו, ג.

(4) = ו"קיבל" את המענה.

(5) ראה גם תורת מנחם — התוועדויות ח"ב ע' 27. וש"נ.

(6) = מה שפיצח 3 אגוזים.

(7) כנראה, בגלל החומרא שמביא רבינו הזקן בסידורו ב"הלכתא רבתא לשבתא": "טוב למנוע מלאכול אגוזים ולוזים בשבת אא"כ הוציאם מקליפתם מע"ש, כי הנה אף בעוד שהפרי מונח בקליפתו כולו או מקצתו מותר להסיר קליפתו בידו ואין בו משום בורר פסולת מאוכל, מ"מ, לאחר שהוסרה הקליפה וכו'".

(8) = הוא לא נאנח. — לא העצה (של הרבי) היא הדבר שעוזר; הדבר שעוזר הוא האנחה.

"אתה לא תהי' רבי וכו'". מ"מ)°. (אדנ"ע הי' אז בן 7-5 שנים. כנראה מהמשך השיחה של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א שבה סיפר מאורעות שאירעו בהיותו בין חמש לשבע שנים. מ"מ).

אדנ"ע בכה על שקרה לו המאורע עם האגוזים הנ"ל.

*

ד. הקדמת ה"לקוטי תורה על ג' פרשיות" — מאמר ד"ה להבין ענין נפש האלקית¹⁰ — הוא מאמר דא"ח שאמר אדה"ז לפני הצ"צ, וחזרו הצ"צ לפני אדה"ז, ויאמר לו אדה"ז: נו, הטעמה¹¹? ויעש הצ"צ הנחה ממאמר אדה"ז, וגם הג"ה הוסיף, וכדרך ההגהות — מוקף בחצע"ג (או על הגליון או למטה — איני יודע. הכותב). אדה"ז הגיה ההנחה של הצ"צ, ויצוהו להכניס ההגהות שהוסיף — בתוך המאמר¹².

הלקו"ת הנ"ל (על ג' פרשיות) עצמו — הוא ספר בראשית ב' של הצ"צ, שהוא דרושי אדה"ז שבתורה-אור עם הגהות הצ"צ.

— הי' גם דרושי תורה-אור מג' פרשיות בראשית נח לך של תורה-אור שאמרם אדמו"ר מהר"ש נ"ע בשנות תרל"ח-תרמ"א, בהרחב הביאור ובהוספות משלו, וחפצו הי' — כפי שהבינו מדבריו — שידפיסום ויקראום "לקו"ת של ג' פרשיות". אך לא בא הדבר לידי פועל, בגלל המאורע דלקמן:

בהוודעו מזה (שעומדים להדפיס "לקו"ת של ג' פרשיות" מדרושי אדמו"ר מהר"ש בהרחב הביאור ובהוספות משלו) בקאפוסט — באו בתחבולות, ובעת ההדפסה שלחו אברך מתחפש כאילו חפצו לסייע ולעזור בההדפסה,

— אלה שנסעו להדפיס הלקו"ת לג"פ של אדמו"ר מהר"ש

(9) לעיל בה"רשימות" (י"ל בחוברת קיט).

(10) נדפס (לאח"ז גם) באוה"ת בראשית (כרך ו) בתחלתו.

(11) כלומר: שהצ"צ יוסיף ויטעים את מאמרו של אדה"ז.

(12) נעתק גם ב"היום יום" כט ניסן — מ"חורף צג" (וראה גם ספר התולדות הנ"ל ע' 23:

"דרוש רבנו הזקן — הנחת אדמו"ר הצ"צ עם הגהותיו. והגהות אדמו"ר מהר"ש שנכתבו בשנת תרמ"ב").

(13) בוך 1104 (שבספריית אגודת חסידי חב"ד). — וכולל (מלבד המאמרים שנדפסו

בלקו"ת על ג"פ) עוד מאמרים על ג' פרשיות אלה.

היו: ר' משולם רי"ך (חתן רב"ש נ"ע)¹⁴, ור' רפאל מרדכי שניאורסאהן נכד הר"ר חיים אברהם נ"ע וחתן הר"ר הלל נ"ע מפאָריץ¹⁵. והתרשלו מאד בזה (וכתוצאה מרשלנותם הצליח האברך המתחפש הנ"ל להערים עליהם, כדלקמן) —

והוא (האברך המתחפש הנ"ל) גנב העתקות הכתבי-יד של דרושי אדמו"ר מהר"ש נ"ע הנ"ל, והחליפם בהגהות הצ"צ על דרושי תורה-אור מפרשיות אלו. וכך אירע שנדפסו בלקו"ת לג' פרשיות דרושים עם הגהות של הצ"צ (שבהם החליפו את דרושי אדמו"ר מהר"ש) — על שמו של אדמו"ר מהר"ש (שהדרושים שלו הובאו לכתחילה לבית הדפוס)¹⁶.

אח"כ בא אברך לליובאוויטש וגנב הביכלאך גוף כתב יד קודש אדמו"ר מהר"ש נ"ע מדרושי הנ"ל והביאם לקאפוסט, ולא נשאר בליובאוויטש כי אם אחדים מדרושים הנ"ל,

(מהם: "חייב אדם לברך מאה ברכות" תרל"ח, שהוא — הרחב והוספות ובאור מאדמו"ר מהר"ש — ששייך על דרוש להבין ענין הברכות)¹⁷,

שהיו נכרכים עם דרושים אחרים משנת תרל"ח.

14) ראה אודותו — סה"ש תרפ"ט ע' 31 הערה 12. וש"נ.

15) נזכר ב"ראשי פרקים מתולדות הרב המחבר ז"ל" (בעריכת רבינו) שבראש ספר פלח הרמון.

16) ראה גם הערת רבינו באוה"ת בראשית (כרך ג) תע, סע"ב — למאמר ד"ה להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ כה אמר ה' השמים כסאי: "המאמר נדפס בלקו"ת לג"פ במקום מאמר ע"ז מאדמו"ר מהר"ש ע"י תחבולת פ' כו' וכידוע סיפור אדמו"ר (מוהרי"צ) זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע".

וראה גם מ"ש רבינו ברשימת ספריו ומאמריו של הצ"צ בהוספות לשו"ת צ"צ חאו"ח ע' עט (לאחרי שמעתיק מ"ש ב"דף השער" של הלקו"ת על ג' פרשיות ש"נתוספו הרבה ביאורים .. ע"י אדמו"ר .. שמואל כו"י): "ע"פ סיבה, נדפסו בספר זה ביאורים מהצמח צדק, עם הגהות מבנו אדמו"ר מהר"ש נ"ע".

ובספר התולדות שם (לאחרי שמעתיק מ"דף השער" הנ"ל ש"נתוספו הרבה ביאורים ודרושים והגהות .. ע"י אדמו"ר .. שמואל כו"י): "ע"פ סיבה, כמבואר בארוכה במ"א, לא נדפסו בס' זה (לקו"ת לג"פ) אלא הגהות מאדמו"ר מהר"ש והדרושים והביאורים הם מרבינו הזקן ואדמו"ר הצמח צדק".

וראה גם תורת מנחם — התוועדויות ח"ד ע' 309. מנחם ציון ח"ב ע' 373. וש"נ.

17) של אדה"ז — בתו"א (בראשית ו, א ואילך), ועם הגהות הצ"צ — בלקו"ת לג"פ שלפנינו (כח, ב ואילך (ולאח"ז גם באוה"ת בראשית (כרך ג) תקנא, א ואילך)). — וראה גם הערה בתחלת המשך חייב אדם לברך: "המשך זה הוא הרחב הביאור ביותר בעניני ד"ה להבין ענין הברכות שבתו"א ובלקו"ת לג' פרשיות".

אלא שהנשארים הם מהדורא קמא, ואדמו"ר מהר"ש נ"ע עבר עליהם עוד פעם, וממה שעבר עוד הפעם, משנה אחרונה, נכרכו בביכעל לבדו כל דרושי התורה-אור לג' פרשיות כמו שאמרם אדמו"ר מהר"ש נ"ע עם הוספות שלו (ולא בתור הגהות לבד¹⁸).

— בשנת תרס"א קנה כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א ביכלעך כתב יד קודש הצ"צ מישראל-איצ"ע (רודנער? מ"מ). ויאמר לו כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א שמבקשו כי ימכור לו גם ביכעל אדמו"ר מהר"ש נ"ע הנ"ל (לקו"ת ג' פרשיות), ויתן לו בעדו ש' רו"כ. אח"כ אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א שמוכן ליתן עבור ביכעל זה ת"ק רו"כ, וגם אלף רו"כ. הלה הזדעזע בראותו עד כמה נוגע הדבר לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, ויאמר: מה תועלת בזה? (בהגדלת והפלאת הסכום שמוכנים ליתן בעד הביכעל) — הביכעל אינו בנמצא, כי מ'האט¹⁹ זיי געברענט.

אח"כ (לאחרי שהצליחה תחבולת קאפוסט בגניבת העתקות הכתבי"ד של דרושי מהר"ש נ"ע הנ"ל, והחלפתם בהגהות הצ"צ על דרושים מפרשיות אלו) טענו והרעישו — מקאפוסט — על זה שייחסו הגהות הצ"צ לאדמו"ר מהר"ש נ"ע.

ונחזור לעניננו בנוגע להגהות הצ"צ — שכמו שעשה הצ"צ הגהות להדרושים שבלקו"ת, כן עשה הגהות גם לדרושי תו"א²⁰. אלא שהגהות אלו (על דרושי תו"א) אינם מעובדים כל כך ע"י הצ"צ, כמו ההגהות של הלקו"ת.

ויש הגהות על דרושי תו"א על כל ספר בראשית וגם שמות, אבל לא נדפסו כולם, כי אם על ג' פרשיות בלבד. וזהו שנדפס — על ג' פרשיות הנ"ל — בשם לקו"ת על ג' פרשיות.

דרוש "להבין ענין נפש האלקית" נבחר להקדמה ללקו"ת על ג' פרשיות (כנ"ל) — עפ"י הצעת אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹².

(18) להעיר, שגם בלקו"ת לג"פ שלפנינו יש (מלבד הגהות של הצ"צ) גם הגהות של אדמו"ר מהר"ש (כנ"ל הערה 16. וראה בארוכה בקובץ יגדיל תורה נ"י. חכ"ו ס"ז (ע' נב ואילך). חכ"ו סכ"ו (ע' קכז)). ונמצא, שיש ענינים שכתב אדמו"ר מהר"ש בתור הגהות (שחלקם עכ"פ נדפסו בלקו"ת לג"פ שלפנינו), וישנם גם הדרושים כמו שאמרם בעצמו עם הוספות שלו (שמפני הגניבה הנ"ל לא הגיעו לידינו, מלבד מהנשארים ממהדו"ק, כמו המשך חייב אדם לברך, כנ"ל).

(19) = שרפו אותם (הביכלאך הנ"ל, בקאפוסט).

(20) ראה גם מכתב אדמו"ר מהורי"צ שנדפס בסוף התו"א והלקו"ת (נדפס גם באגרות-קודש שלו ח"ד בסופו).